

โครงการวิจัยฟื้นฟูแหล่งอาหาร (Food Bank) และความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูง

โครงการนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น ในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูพืชท้องถิ่นเพื่อใช้ประโยชน์เป็นแหล่งอาหารและยาสมุนไพรของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้การใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชน (2) ศึกษาวิธีการขยายพันธุ์พืชท้องถิ่นหายากและพืชที่มีศักยภาพ เพื่อเพิ่มปริมาณคืนสู่ธรรมชาติ (3) ถ่ายทอดองค์ความรู้การอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งอาหารและความหลากหลายทางชีวภาพสู่ชุมชนอื่น (4) จัดทำระบบฐานข้อมูลด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งอาหารและความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูง โดยสรุปผลการดำเนินงาน ได้ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้การใช้ประโยชน์จากพืช ทำการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมใน 3 พื้นที่ ได้แก่ บ้านแม่เต๋อ (ชนเผ่าอาข่า) บ้านดอยช้าง (ชนเผ่าอาข่า ลีซู จีนฮ่อ) และ บ้านวะโดโกร (ชนเผ่ากะเหรี่ยง) อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก รวม 246 ชนิด

2. การศึกษาวิธีการขยายพันธุ์และการปลูกพืชหายากและพืชที่มีศักยภาพ 5 ชนิด ได้แก่ ตีนอุ้งดอย รวงจืดดอกแดง ปู่เฒ่าหิ้งไม้เท้า ขมิ้นต้น และ ผักหวานป่า ร่วมกับชุมชนในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงดอยปุย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

3. การถ่ายทอดองค์ความรู้การขยายพันธุ์ การปลูก และการจัดการพืชท้องถิ่น 3 ชนิด ได้แก่ ผักหวานป่า มะแขว่น และหวาย ให้กับเกษตรกรเครือข่าย 19 หมู่บ้าน 123 คน และสนับสนุนกล้าพันธุ์พืชท้องถิ่นจำนวน 67 ชนิด ให้กับเกษตรกรเครือข่ายในพื้นที่โครงการหลวง 4 แห่ง (แม่แฮ ห้วยเงียง ห้วยเสี้ยว แม่ลาน้อย) และโครงการขยายผลโครงการหลวง 5 แห่ง (วาวี ปางมะโอ ปากกล้วย แม่สอง โป่งคำ)

4. การพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งอาหารและความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูง ได้พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งอาหารและความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูง 1 ระบบ

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ชุมชนเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของพืชท้องถิ่น และมีการเพาะปลูกในระดับครัวเรือนเพิ่มขึ้น จำนวน 28 ชุมชน

2. เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และพรรณพืชสำหรับใช้ประโยชน์เป็นแหล่งอาหารและสมุนไพรระหว่างชุมชน จำนวน 67 ชนิด

3. เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและสร้างรายได้จากการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากพืชท้องถิ่นที่มีศักยภาพ ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์จากน้ำมันมะแตกโครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเป้า สมาชิก 12 คน รายได้ 16,245 บาท

4. ยื่นจดอนุสิทธิบัตร “ผลิตภัณฑ์นวดน้ำมันมะแตก”

5. นำเสนอผลงานวิจัยในการสัมมนางานวิจัยของมูลนิธิโครงการหลวงและสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ในวันที่ 3 กันยายน 2557 ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

รวบรวมและแลกเปลี่ยน
เมล็ดพันธุ์พืชท้องถิ่น

รวบรวมพันธุ์พืชในชุมชน
(โรงเรียน/แปลงสาธิต)

การปลูกฟื้นฟูในป่าธรรมชาติ

จัดทำแผนการอนุรักษ์และฟื้นฟูพืชท้องถิ่นร่วมกับชุมชน/โรงเรียน

แลกเปลี่ยนพรรณพืช
ระหว่างครัวเรือน

ครัวเรือนต้นแบบ
Food bank

ถ่ายทอดความรู้ผ่านหลักสูตร
การเรียนการสอน

ภาพแสดงแผนการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมการใช้พืชท้องถิ่นระดับชุมชนและโรงเรียน